

Univerzita Pardubice

Fakulta filozofická

DIPLOMOVÁ PRÁCE

2021

Bc. Anežka Brhlíková

Univerzita Pardubice

Fakulta filozofická

Katedra sociální a kulturní antropologie

Skauting v Rychnově nad Kněžnou na počátku 21. století

Bc. Anežka Brhlíková

Diplomová práce

2021

Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická
Akademický rok: 2019/2020

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE (projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Bc. Anežka Brhlíková**
Osobní číslo: **H19358**
Studijní program: **N6703 Sociologie**
Studijní obor: **Sociální antropologie**
Téma práce: **Skautingu v Rychnově nad Kněžnou na počátku 21. století**
Zadávací katedra: **Katedra sociální a kulturní antropologie**

Zásady pro vypracování

Diplomová práce se zabývá tématem skautingu v Rychnově nad Kněžnou na počátku dvacátého prvního století. Skauting je celosvětové hnutí, které se zaměřuje na morální, duchovní a sociální výchovu mladých lidí. Dalším cílem skautů je pomáhat bližním, vlasti a přírodě. Skauting je životní styl lidí, kteří se rozhodli žít podle skautského slibu a zákona. Výzkum se bude zaměřovat jak na historii, vývoj, význam, metody a strategii skautského hnutí v kontextu zkoumané lokality, který se bude týkat vnímání Junáka samotnými aktivními skauty. Hlavní výzkumnou otázkou bude tvořit to, jaký vliv má/měla aktivní účast ve skautském hnutí/Junáku v Rychnově nad Kněžnou na současný způsob života u jeho bývalých/současných členů? Ke zpracování tématu bude využito kvalitativní metodologie s využitím polostrukturovaných rozhovorů, zúčastněného pozorování, autobiografické metody a metody focus group.

Rozsah pracovní zprávy:

Rozsah grafických prací:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

1. Cílek, V. 2012. Cesta k Navahům, *Antropowebzin* 1/2013. Dostupné z: <http://www.antropoweb.cz/cs/cesta-k-navahum>.
2. Čáka, J. 1990. *Junácká symbolika*. Praha: Merkur.
3. Hájek, B., a kol. 2004. *Děti, vedoucí a volný čas*. 1. vyd. Praha: IDM MŠMT.
4. Kaiserová, I. 2007. Bez dětí to uletí. Dostupné z: <http://www.biograf.org/text.html?id=632>.
5. Keller, J. 2007. *Sociologie organizace a byrokracie*. Praha: SLON.
6. Kubátová, H. 1995. Projektovaná životní dráha. Průzkum postojů a preferencí životního stylu teenagerů. Praha: Sociologický časopis.
7. Scouts 1998. *The essential characteristics of scouting*. Dostupné z: https://www.scout.org/sites/default/files/YouthForumDoc03_E.pdf.
8. Šantora, R., V. Nosek, S. Janov, V. Dostál 2012. *Skautské století: dobrodružný příběh 100 let českého skautingu*. 1. vyd. Praha: Junák ? svaz skautů a skautek ČR; Mladá fronta.
9. Weiner, B. 1998. Formální a neformální organizace. Dostupné z: <http://sreview.soc.cas.cz/cs/issue/144-sociologicky-casopis-2-1968/2882>.
10. Zapletal, M., 2002. *Rádce skautské družiny*. Nové město: Junák.

Vedoucí diplomové práce:

PhDr. Lívía Šavelková, Ph.D.

Katedra sociální a kulturní antropologie

Datum zadání diplomové práce: **30. března 2020**

Termín odevzdání diplomové práce: **30. března 2021**

---

doc. Mgr. Jiří Kubeš, Ph.D.

děkan

PhDr. Adam Horálek, Ph.D.

vedoucí katedry

V Pardubicích dne 30. listopadu 2020

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Beru na vědomí, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnicí Univerzity Pardubice č. 9/2012, bude práce zveřejněna v Univerzitní knihovně a prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne

Bc. Anežka Brhlíková

Poděkování

Na tomto místě bych v první řadě ráda poděkovala vedoucí mé diplomové práce, paní PhDr. Lívii Šavelkové, Ph.D., za její velkou ochotu, cenné rady a připomínky, a především za její čas, protože čas je tím nejcennějším, co můžeme někomu věnovat. Dále bych chtěla poděkovat všem svým respondentům za to, že byli ochotni dát mi nahlédnout do svých životů a podílet se tak na mém výzkumu.

Tato práce se skládá z textové a audiovizuální části.

NÁZEV

Skauting v Rychnově nad Kněžnou na počátku 21. století

ANOTACE

Diplomová práce se zabývá tématem „skautingu v Rychnově nad Kněžnou na počátku 21.století“. Skauting je celosvětové hnutí, které se zaměřuje na morální, duchovní a sociální výchovu mladých lidí. Dalším cílem skautů je pomáhat bližním, vlasti a přírodě. Skauting je životní styl lidí, kteří se rozhodli žít podle skautského slibu a zákona. Výzkum se bude zaměřovat jak na historii, vývoj, význam, metody a strategii skautského hnutí v kontextu zkoumané lokality, tak i na výzkum, který se bude týkat vnímání Junáka samotnými aktivními skauty. Hlavní výzkumnou otázkou bude tvořit to, jaký vliv má aktivní účast ve skautském hnutí/Junáku v Rychnově nad Kněžnou na současný způsob života u jeho současných členů. Ke zpracování tématu bude využito kvalitativní metodologie s využitím polostrukturovaných rozhovorů, zúčastněného pozorování, autobiografické metody a metody focus group. Práce bude konzultována s PhDr. Lívií Šavelkovou, Ph.D. a bude zpracována také vizuální formou.

KLÍČOVÁ SLOVA

Skauting, Rychnov nad Kněžnou, 21. století, rover, rangers

TITLE

Scouting in Rychnov nad Kněžnou at the beginning of the 21st century

ANNOTATION

The diploma thesis deals with the topic of „Scouting in Rychnov nad Kněžnou at the beginning of the 21st century“. Scouting is a worldwide movement that focuses on the moral, spiritual and social education of young people. Another goal of the scouts is to help their neighbors, homeland and nature. Scouting is the lifestyle of people who choose to live by the Scout Pledge and the law. The research will focus on the history, development, significance, methods and strategy of the scout movement in the context of the researched locality, as well as on a survey that will cover the perception of Junák by active scouts themselves. The main research question will be the influence of active participation in the scout movement / Junák in Rychnov nad Kněžnou on the current way of life of its former members? Qualitative methodology with the use of semi-structured interviews, participatory observation, autobiographical method and focus group method will be used to elaborate the topic. The work will be consulted with PhDr. Lívia Šavelková, Ph.D. and will also be processed visually.

KEYWORDS

Scouting, Rychnov nad Kneznou, 21st century, rover, rangers

Obsah

ÚVOD	11
1. Metodologie	12
1.1 Cíle práce.....	13
1.2 Sebereflexe	15
2. Stručná historie skautingu	17
2.1 Ernest Thompson Seton.....	17
2.2 Robert Baden-Powell	18
2.3 Antonín Benjamin Svojsík.....	18
2.4 Miloš Seifert	19
2.5 Válečná a poválečná léta	20
3. Skauting v Rychnově nad Kněžnou ve 21. století	20
3.1 Struktura skautské organizace	21
3.2 Rychnovská základna	24
3.3 Skautské rituály.....	27
3.3.1 Táborové ohně.....	30
3.4 Skauting v době pandemie COVID-19	34
3.4.1 Dobrovolná činnost.....	34
4. Audiovizuální dílo	37
ZÁVĚR	39
Zdroje	41
Přílohy	44

ÚVOD

Snahou této práce je objasnit vznik a vývoj skautingu v Rychnově nad Kněžnou. Proto jsem se rozhodla, zaměřit se jak na historii skautingu, tak i na jeho vliv na členky skautu v současnosti. Tématem diplomové práce se stal skauting v Rychnově nad Kněžnou na počátku 21. století z toho důvodu, že mám ke skautské organizaci v tomto městě osobní vztah.

Skauting slavil v roce 2019 již 30 let konstantního svobodného působení. Když v listopadu 1989 padl komunistický režim, skončil pro tehdejší skauty politický dohled, špehování a všemožné zákazy. Skauting z dané perspektivy není pouhou formou volnočasové zábavy pro děti, dospívající mládež a dospělé, nýbrž má charakter a skrývá v sobě hodnoty – snaží se produkovat určitý typ morálního jednání. Skauting formuje charakter člověka skrze praktické činnosti a vyzdvihuje „univerzální hodnoty dobra, lásky a pravdy“. Skauting je charakteristický tím, že se jakožto výchovný systém opírá především o výchovu a kultivaci člověka, který je veden k postupné sebevýchově. Obraz lidství, který vede člověka ke stávání se skautem, sám sebe vymezuje vůči vlastním pohledům, mohu říci vůči jiným podobám lidství.

První kapitola řeší metodologii, která je v této práci využita. Jedná se o kvantitativní i kvalitativní výzkum, zaměřený na rozhovory s respondenty, také na sebereflexi, zúčastněné a nezúčastněné pozorování a dotazník. Ve druhé kapitole ve zkrácené podobě objasňuji, co je skauting a kde vznikly jeho kořeny. Zaměřuji se na velké osobnosti skautingu a na jejich biografii. Třetí kapitola je věnována skautingu v Rychnově nad Kněžnou, její organizaci a rozmanitosti. Nedílnou součástí jsou i skautské rituály, které tvoří základ skautského fungování. Zabývám se zde také pandemií COVID-19 a jejích důsledků na chod skautingu pro vybrané středisko. Mimo to zde také představuji dobrovolnou činnost, kterou někteří skauti během COVID-19 realizovali. Čtvrtou kapitolu věnuji audiovizuálnímu dílu, o mé představě a jeho realizaci. V poslední kapitole, závěrečné, shrnuji veškeré získané výsledky a zodpovídám na kladené výzkumné otázky.

1. Metodologie

„Ideální obraz“ člověka – skauta se pokusím analyzovat prostřednictvím dvou základních zdrojů. V kontextu zrodu skautingu v Anglii je podstatná první příručka *Scouting for boys* (v překladu *Skauting pro chlapce*), která vyšla v roce 1908. Do českého jazyka ji přeložil v roce 2007 Jirí Navrátil. Zakladatel skautingu Robert Baden-Powell tímto dílem položil základy skautské výchovy. Autor knihy, která se často označuje jako „bible skautingu“, vytvořil tímto dílem základní představu skautské morálky, která zformovala pevné jádro světové struktury obrazu skauta. Druhým zásadním pramenem je kniha *Základy Junáctví* od Antonína Benjamina Svojsíka, která vyšla roku 1912 a byla napsána a upravena pro tehdejší české poměry a z výše uvedené příručky vychází.

Práce využívá jak historické dokumenty, tak současné texty. Diskurzivní analýza porovnává některé výrazné prvky skautingu i s ohledem na skautské metodiky, příručky a časopisy. Využívání těchto zdrojů umožňuje zachytit proměnu podoby skautského nároku, který určuje, jak má člověk „správně a hodnotně žít“. Tyto zdroje jsou zásadní k pochopení způsobu myšlení, jež se ve skautingu formuje. S odkazem na dílo Michela Foucaulta není skauting pojímán jako univerzální struktura, nýbrž jako fenomén, jenž je utvářen historickými podmínkami a způsoby, jak se o něm mluví, tj. je utvářen na základě proměnlivého diskurzivního vědění (Foucault 2000: 239).

Diplomová práce se člení do několika částí. První z nich vychází ze studia literatury převážně se skautskou tematikou, kdy jsem čerpala ze skautské beletrie, skautských příruček, zákonů, rychnovské kroniky atd. Tato část písemného materiálu se věnuje významným osobnostem skautingu v Čechách i v zahraničí a mapuje jeho vývoj. Další část práce spočívá v dotazníkovém šetření a polostrukturovaných rozhovorech, které umožnily respondentovi subjektivně o tématu hovořit a zaměřit se na vnímání Junáka veřejností. Otázky nebyly kladeny striktně podle scénáře, protože polostrukturovaný rozhovor dovoluje měnit jejich pořadí a zároveň podle potřeby je možnost pokládat i doplňující otázky. Dotazník byl využit z toho důvodu rozšíření spektra odpovědí a lepšího zmapování daného terénu. Avšak nejdůležitější součástí celé mé práce je zúčastněné pozorování a audiovizuální dílo, které poskytly lepší orientaci a představu o skautingu v Rychnově nad Kněžnou.

1.1 Cíle práce

V diplomové práci dokumentuji vznik a vývoj skautingu v Čechách, převážně pak v Rychnově nad Kněžnou. Město Rychnov nad Kněžnou, často charakterizované jako brána Orlických hor, se nachází v Královéhradeckém kraji. Text objasňuje současný stav rychnovského skautingu i s přihlédnutím k historickým událostem týkajícím se lokálních dějin skautingu, které se orientují na významné skautské osobnosti. Podstatné v této práci je zaměření se na změny v průběhu fungování skautského ženského kmene ve středisku STETSON číslo 524.01 v průběhu let.

Cílem této práce je odpovědět na výzkumné otázky, tedy: *jaký vliv na chování jedince má aktivní účast ve skautském hnutí/Junáku v Rychnově nad Kněžnou na současný způsob života u jeho současných členů? Či jaký je vývoj rychnovského skautingu ve 21. století?*

Volba otázky souvisí s tím, že nynější mladá generace je silně zaměřena na nové technologie, sociální sítě a virtuální realitu. Proto bych se v této práci chtěla zaměřit na skauty, kteří se narodili v 90. letech 20. století, kterým moderní technologie neovlivnily dospívání, a tudíž mohli prožít dětství v přírodě. Dále bude cílem práce zjistit, zda dotazovaní respondenti žijí tento životný styl i po adolescenci a zda by k tomu vedli či zda k tomu vedou i mladší generace.

Ke zpracování tématu jsem využila kvalitativní, kvantitativní metodologii a audiovizuální tvorbu. V rámci kvalitativní metodologie probíhalo zúčastněné i nezúčastněné pozorování a polostrukturované rozhovory. Zvolila jsem si za terén k zúčastněnému pozorování letní skautský tábor v osadě Benátky, který se konal v červenci roku 2021. Na tábořiště jsem zajela již o den dříve, abych pomohla se stavěním podsadových stanů, hangárů a uklizení srubu. Přímou na tábořiště nevede žádná asfaltová cesta, nýbrž jen lesní cesta plná výmolů. Předtím, než jsem se mohla tábora účastnit, bylo nutné se před odjezdem otestovat buďto antigenním nebo PCR testem. Bez něho se nikdo nemohl tábora účastnit. Před samotným odjezdem bylo třeba sbalit všechny potřebné věci. Jednalo se o spací pytel, karimatku, deku, natáčecí techniku, obuv hodící se do přírodních podmínek, tzn., že nejdůležitější byly gumáky. Dále pak oblečení do teplého i chladnějšího počasí, skautský kroj, ešus, přibory, baterku a skládací nůž. Po sbalení všech věcí již nic nebránilo k odjezdu. Sraz byl na bývalém rychnovském autobusovém nádraží v neděli v 10.00 hodin. Již od těch nejmenších až po dospělé členy bylo znát nadšení z konání tábora. Roční odmlka byla dlouhá a všichni byli připraveni na 31. letní stanový tábor. Cesta

trvala zhruba 20 minut, autobus nám zastavil na konci asfaltové cesty v Lukavici a na nás bylo sejít kopec, který vede do osady.

S pojmem terén se váže i otázka skrze lokalitu, ve které jsem prováděla výzkum. Podle Stöckelové a Abu Ghoshe by, v dnešní době, pojem terén neměl být brán pouze lokálně (jako určitá teritoriálně vymezená jednotka, v jejichž hranicích zkoumáme daný kulturní či sociální fenomén), nýbrž by měl být brán ve smyslu pole našeho tázání a zkoumání (Stöckelová, Abu Ghosh 2013: 13-16). Vnímat pojem terén v protikladu s tímto tvrzením by bylo v mém výzkumu produktivní a domnívám se, že jsem byla schopna najít, kontaktovat a následně i provést výzkum s respondenty obývajícími jednu užší lokalitu. Například zaměřením se jen na jedno město mi můj vzorek zmenšilo natolik, abych byla schopna výzkum provést sama bez použití výzkumného týmu nebo instituce.

S kvalitativním výzkumem, který jsem si pro svou práci zvolila, jsou úzce spojeny hloubkové rozhovory, které považuji za relevantní zdroj informací pro získání detailnější představy o zkoumaném fenoménu. Do jisté míry mám danou část terénu prozkoumanou, a to díky více než dvanáctiletému zúčastněnému pozorování. To mi pomohlo k otevřenějším a upřímnějším rozhovorům s respondenty, které již delší dobu znám. Rozhovory jsem vedla polostrukturovanou formou, kdy jsem si předem připravila osnovu otázek týkajících se přímo toho, co budu chtít později hlouběji zkoumat. Na tyto otázky jsem se ptala každého respondenta, abych tak lépe porovnála konkrétní odpovědi mezi jednotlivými informanty a sledovala způsob, do jaké míry a jakým způsobem se od sebe navzájem liší. Z následných podobností nebo odlišností jsem vyvodila adekvátní závěry a odpovědi na hlavní otázky výzkumu. S každým respondentem jsem prováděla rozhovor individuálně. Díky tomu byl můj vzorek pestrý – mísí se zde jak různé věkové kategorie, tak také gender, vzdělání či povolání. První část polostrukturovaného rozhovoru jsem zaměřila na jejich život ve skautu, co je k tomu vedlo, co je na setkávání se s ostatními skauty a skautkami baví nebo nebaví, co by změnili. V další části rozhovoru jsem kladla otázky týkající se konkrétních činností, kterým se věnují. Hlavně, co bylo prvotním impulsem a motivací ve skautu vydržet/nevydržet a jakou dobu v něm setrvávají/setrvali. Závěrečnou část rozhovorů jsem zaměřila na to, jaký vliv podle nich má skauting ve 21. století. Rozhovory jsem původně zahájila s 11 domluvenými respondenty, kteří byli se svými zkušenostmi ochotni se se mnou podělit. Již po prvních dvou rozhovorech se mi ozvali další 4 respondenti, tudíž se okruh dotazovaných rozšířil na 15 osob. Nakonec kvůli sílící pandemii nebylo možné realizovat osobní kontakty a z původně 15 domluvených respondentů zbylo pouze 6, kteří mi poskytli rozhovor na kameru.

V rámci kvantitativní metodologie i z důvodu pandemie jsem využila dotazníkové šetření. Dotazník byl rozeslán přes internetové stránky www.survio.cz. Tento způsob byl zvolen z toho důvodu, aby byla zaručena anonymita respondentů a zároveň to byla nejjednodušší cesta, jak dotazník rozeslat a zároveň ho vrátit v relativně krátkém čase. Sběr trval od 1. 2. 2021 do 28. 2. 2021 a zúčastnilo se ho přesně 40 respondentů. Dotazník obsahuje celkem 20 otázek (jeho přesné znění se nachází v přílohách této práce), které jsou rozděleny do tří hlavních částí – skauting, dobrovolnictví během COVID – 19 a kategorizační otázky. Otázky použité v dotazníku zjišťují, zda je respondent aktivním či pasivním členem střediska. Dále se zaměřuji na fungování střediska z pohledu respondentů ve 21. století, také na to, zda respondent pomáhal jako dobrovolník během pandemie a na závěr se z dotazníku dozvíme věk, pohlaví a nejvyšší dosažené vzdělání respondenta. Dále pak porovnávám své výzkumné otázky s výsledky průzkumu.

1.2 Sebereflexe

Výzkum do jisté míry definuje to, zdali je badatel insider, nebo outsider ve vybraném společenství. Díky tomu, že se ve zkoumané komunitě nacházím spíše jako insider, nebyl pro mě problém navázat kontakt se zkoumanými subjekty, protože pro ně nejsem cizí osoba a už se se mnou setkali dříve. Václav Břicháček hovoří o skautingu jako o tvorbě životního stylu, který člověka směřuje tak, aby se člověk mohl cítit jako „dobrý“. V tomto smyslu je skauting celoživotně zavazující program a odlišuje se od povrchního chápání skautingu jakožto pouhé zábavní činnosti (Břicháček 1991: 16).

Do skautského střediska jsem začala chodit v roce 2002, kdy mi bylo 5 let. Zprvu to bylo hlavně proto, že sem také chodila moje starší sestra a já nechtěla být v ničem pozadu. Začala jsem v oddíle, kde nás bylo pět, pět holčiček v podobném věku. Našimi vedoucími byly dvě maminky dvou členek, což tvořilo vcelku rodinnou atmosféru. Naše družina nesla název Sojky a pokřik, který jsme vymyslely, asi nikdy nezapomenu.

*„My jsme Sojky, chytré holky, ničeho se
nebojíme, v přírodě si poradíme. Holá,
holá, holá. Sojka na nás z lesa volá.“*

O několik let později se náš oddíl rozrostl o dalších 5 členek, což bylo velmi výhodné, při různých závodech, kterých jsme se každoročně účastnily. Kromě závodů byly také pravidelné letní tábory a přípravy na ně naší náplní schůzek. Vrcholem společné střediskové činnosti je konání dvoutýdenního tábora v údolí řeky Kněžné u Lukavice v osadě Benátky¹. Do dnešních dnů se zachoval jeden dům a několik zbytků dalších staveb. Zaniklá osada Benátky výrazně ožívá vždy v létě. Více než dvě desetiletí zde totiž organizují tábory rychnovští skauti (Friček 2013).

Byla to jedinečná příležitost strávit dva týdny mimo civilizaci bez elektrické energie a internetového připojení uprostřed přírody. Táborovou náplní byly aktivity v přírodě, sportovní aktivity, výlety a praktická činnost. Díky tomu jsem se naučila dobře postarat sama o sebe. Dokázala jsem se nejen přizpůsobit holkám z oddílu, ale také jsem se jako velká světluška, později velká skautka, dokázala jasně vyjádřit a prosadit se. Být ve skautu znamená hodně se toho naučit a hodně dovedností a znalostí uplatnit. Spolu s tím mi přirozeně rostla důvěra ve vlastní schopnosti. Léta ubíhala a lidé ze skauta se stali mou druhou rodinou. Z pětileté holčičky vyrostla patnáctiletá slečna, která měla chuť zkusit vést vlastní oddíl malých holčiček a předávat jim zkušenosti, které za tu dob nasbírala. Rada mi povolila udělat si čekatelský kurz², abych měla oprávnění k tomu někoho vést. Musím přiznat s rukou na srdci, že to rozhodně nebylo nic lehkého. Kolikrát jsem se zamýšlela, co mě tam vlastně přesně drží a jestli vůbec zvládnou vychovat novou generaci skautek. Kurz jsem zdárně dokončila a zkusila si vést pár schůzek a jednu víkendovou akci malých vlčat. Avšak díky této zkušenosti jsem zjistila, že vedení malých dětí ke skautingu není pro mě. Nebyla jsem dostatečně kreativní, abych schůzky vedla efektivně. Nakonec jsem se rozhodla, že 12 let, které jsem ve skautu strávila, bylo sice krásných, ale pro mě už fádních. Chtěla jsem zkusit něco jiného, a tak jsem se rozhodla skauting opustit a dál již nebýt aktivním členem.

Nicméně i když jsem řadu let strávila ve skautu, je nutné k celé práci přistupovat s velkou dávkou zodpovědnosti a co nejvíce se snažit o objektivnost, o které se v práci vyjadřuje například Bazin. Ten tvrdí, že danou společnost nelze pozorovat jako celek, ale ve výzkumu

---

¹ Z původní osady Benátky, rozprostírající se v povodí řeky Kněžné, toho dodnes mnoho nezbylo. První zmínka o osadě je z roku 1576. Přinejmenším od 18. století zde fungoval mlýn. V roce 1823 v solnické části žilo 36 obyvatel, v té rychnovské bylo jen o tři roky později napočítáno 23 obyvatel. V roce 1880 zde žilo 73 obyvatel, ale po první světové válce klesl stav na 57. Skutečnou pohromou pro osadu byla ale až druhá světová válka, či spíše její konec. V poválečných letech bylo zdejší německé obyvatelstvo odsunuto.

² Čekatelský kurz je především příprava účastníků na práci s dětmi a mladými lidmi v Junáku, aby byli schopni svoji činností přispět ke zdárnému rozvoji dětí a v maximální míře zajistit jejich bezpečnost. Kurz podporuje jejich motivaci k setrvání v hnutí, rovingu, činovnícké službě a dalšímu rozvoji a sebevzdělání.

vždy pozorujeme konkrétní situaci, které jsme zároveň součástí. A díky tomu se o situaci dozvídáme to, co jsme zatím nevěděli (Bazin 1996). Doufám tedy, že jsem dokázala být co „nejobjektivnější“ a posoudit konkrétní situaci a vyvodit z ní patřičné závěry.

V neposlední řadě je třeba zmínit, jak může terén ovlivnit výzkumníka, jelikož je dynamický a proměnlivý. Není pasivním polem, ve kterém si naplánujeme přesně a konkrétně sběr specifických dat. Terén je tvořen našimi vztahy a ovlivňuje zpětně také naše vlastní životy (Švaříček, Šedřová 2014: 113).

2. Stručná historie skautingu

Není nutné sahat do hluboké historie. Pro účely této práce je nejdůležitější zmínit čtyři hlavní a nejznámější představitele skautingu od počátku 20. století. *Ernest Thompson Seton*, *Robert Baden-Powell*, *Antonín Benjamin Svojsík* a *Miloš Seifert* jsou zásadními ovlivňovateli dnešní podoby českého skautingu. Dále je pak podstatné zmínit základní pilíře a změny ve fungování skautského hnutí.

2.1 Ernest Thompson Seton

Dne 14. 8. 1860 se ve skotském městě South Shields do rodiny obchodníka s loděmi Josepha Thompsona narodil chlapec, kterého jeho žena pojmenovala podle oblíbeného hrdiny z románu Ernesta Matversa – lovce, outdoorsmana, znalce přírody (Liga lesní moudrosti 2019).

Seton však vyrůstal ve velmi presbyteriánské rodině. Avšak podle některých zdrojů odmítl (...) presbyteriánskou výchovu, která kladla důraz na doktrínu prvotního hříchu a prohlašovala člověka za zkaženého (Anderson 2012: 153-154). Vnímal potřebu přirozené výchovy a užšího přimknutí se k přírodě. Na základě svých znalostí o přírodě a fascinací života indiánských kmenů, založil hnutí *Woodcraft Indians* (Zálesáčtí Indiáni), kde se chlapci učili životu v přírodě, samostatnosti, tábornické praxi a pozorování. Obsah woodcraftu („liga lesní moudrosti“) podal Seton v řadě knih, k jeho nejznámějším patří *Rolf zálesák* nebo *Dva divoši*. Na základě *Dvou divochů* vzniklo v dalších letech postupně 60 kmenů woodcrafterských Indiánů, založených v roce 1902. Setonův příklad přímo ovlivnil vznik skautingu. Seton od

počátku věřil v možnost koexistence obou hnutí – woodcrafterů a skautů v jedné organizaci, ale velmi brzy přišel na to, že to nepůjde (Liga lesní moudrosti 2019).

2.2 Robert Baden-Powell

Robert Baden-Powell, celým jménem Lord Robert Stephenson Smyth Baden-Powell of Gilwell, byl voják, ale především zakladatel skautského hnutí stejně jako E. T. Seton.

R. B. Powell byl britský generál, který získal praktickou znalost skautingu především ve výzvědné službě a válečných výpravách po Indii, Afghánistánu a jižní Africe. Již v Indii zavedl výchovu kvalifikovaných „vojenských“ skautů, ve kterých pěstoval odvahu, soběstačnost, vynalézavost, fyzickou odolnost a vytrvalost. R. B. Powell uspořádal roku 1907 s dvaceti hochy první tábor na ostrově Brownsea. Po jeho úspěchu vydal o rok později knihu *Scouting for Boys* (Powell 2009: 29).

Zavedl také systém odborných zkoušek, kroj i odznak rytířské lilie. Dikce takového myšlení doprovází celé Baden-Powellovo dílo. Bezpodmínečnou poslušnost popisuje francouzský filozof Michel Foucault v knize *Dohlížet a trestat*. Slepou poslušnost autor popisuje na figuře disciplinovaného vojáka, který vykonává srozumitelné příkazy, které není potřeba objasňovat nebo vysvětlovat. Podle Foucaulta techniky výcviku umisťují tělo do světa signálů, na které voják pohotově a bezchybně reaguje (Foucault 2000: 239). I malý náznak neposlušnosti či drobného zpoždění způsobuje trest. Je problematické a těžko dokazatelné, do jaké míry měla vojenská dráha Baden-Powella dopad na podobu skautského hnutí. Kromě vnějších projevů (nástupy, kroje) se v nynější podobě skautingu nevyskytuje tato zmíněná morálka založená na bezpodmínečné poslušnosti. V roce 1920 uspořádal první skautské světové jamboree (slavnostní setkání skautů) v Londýně, kde se shromáždili skauti z 34 zemí světa a kde byl zvolen světovým náčelníkem (Šantora a kol. 2012: 15).

2.3 Antonín Benjamin Svojsík

Důležitější než světoví zakladatelé, jsou hlavně ti čeští. Tudíž by byla chyba nezmínit zde také Antonína Benjamina Svojsíka, jakožto zakladatele a náčelníka československého skautingu. A. B. Svojsík, celým jménem Antonín František Svojsík, se narodil 5. 9. 1876 jako druhý ze čtyř

synů. Již od dětství byl pohybově nadaný a chtěl se stát učitelem tělocviku, což se mu také splnilo. Rád zpíval a stal se členem Českého pěveckého kvarteta. Zde jako nejmladší člen získal přezdívku Benjamin (Skautský institut 2019).

Když v roce 1911 navštívil skautský tábor poblíž Londýna, se rozhodl začlenit tuto mimoškolní výchovu i v Československu. Svojsík vytvořil jedinečné sloučení Setonova woodcraftu a Baden-Powellova skautingu. Předpokládal, že skautingem rozšíří jeho tak oblíbenou sokolskou výchovu. V této době se setkáváme s názvem „Junáci“, jako český název pro anglické slovo „Scout“. V roce 1912 A. B. Svojsík vypracoval brožuru *Český skaut*. Zanedlouho poté vznikla bible českého skautingu *Základy Junáctví* (Svojsík 1991: 22-23).

Nicméně je jisté, že už od počátku nebyl český skauting jednotný a vedle Junáka zde bylo několik dalších skautských spolků, které nesly myšlenku skautingu. Jednalo se o Psohlavce a Děti Živěny (Skaut.org 2003).

2.4 Miloš Seifert

Souběžně se skautingem u nás fungovala také jiná organizace – woodcraft, mezi jehož zakladatele patří Miloš Seifert – Woowotanna, který se narodil 8. 1. 1887 v Sušici. Seifert vystudoval přírodní vědy na pražské univerzitě a díky tomu pak později působil jako profesor přírodopisu na gymnáziu v Berouně, na němž pořádal vycházky se svými studenty. Tyto přírodopisné vycházky nazval jako *Kroužek přátel přírody*, ze kterého se později stal první woodcrafterský kmen – *Děti Živěny*. Avšak i ten byl roku 1913 zakázán a musel fungovat v soukromí. Roku 1919 se Seifert rozhodl odjet učit na Slovensko. Po dvou letech se vrátil zpět do Berouna, kde se také rozhodl založit samostatný spolek Zálesácká liga československá, později pak přejmenovaná na Ligu lesní moudrosti, která funguje dodnes (Pecha 1999: 33).

Seifert nebyl typickým náčelníkem. Neměl organizátorského ducha ani schopnost systematické administrativní práce, natož diplomacii při jednání s ostatními. Byl spíše moralizátor a zapálený do ideologie hnutí. Na jaře 1931 se vzdal náčelnictví Ligy lesní moudrosti. Čekal na veřejné uznání svých zásluh, kterého se však nedočkal. Miloš Seifert po sobě zanechal mnoho děl, např. Kapesní knížka českých junáků, ve které shrnuje všechny nejdůležitější znalosti a výkony, které by měl český skaut znát (TheWoodcraft.org 2021).

2.5 Válečná a poválečná léta

Dění ve světě se na začátku 20. století velmi měnilo. Po první světové válce nastala roku 1939 druhá a tím i započaly změny ve společnosti. V létě 1940 gestapo zrušilo všechny skautské tábory. Od 28. října 1940 byl Junák zrušen, jelikož se zdál nacistům nebezpečný (Argo 2012). Během války řada skautů hájila myšlenky skautingu v ilegálním odboji nebo i za hranicemi protektorátu, avšak někteří z nich za to zaplatili životem. Totalitní režim nedovolil činnost hnutí, které bylo postaveno na základech demokracie (Junák - český skaut 2015).

Podle Plajnera měl v poválečném období největší vliv na české junáctví Seton, protože především Setonem zdůrazněná „výchova přírodou a v přírodě“ měla k české povaze skautingu mnohem blíže než Baden-Powellova „výchova k dobrému občanství.“ (Plajner 1992: 26). Skauting byl obnoven relativně brzy po válce a to již v květnu 1945, kdy poválečné nadšení pro skauting přivádělo statisíce členů. Roku 1946 byl v Praze dokonce zahájen 1. ročník Svojsíkova závodu pro družiny. Ke změně dochází o dva roky později. Organizace byla začleněna do Svazu československé mládeže a roku 1950 rozpuštěna. Během komunismu započala další stíhání Junáku. Řada členů spolku byla obětí politických procesů a strávila tak několik let ve vězení (Junák - český skaut 2015). Následné obnovení skautingu přišlo v souvislosti s Pražským jarem 1968, díky kterému tak organizace oživila svou činnost. V komunistické době byl v čele Junáka náčelníkem Václav Břicháček, český psycholog a vysokoškolský učitel. Jeho rozhodování ovlivnilo i fungování rychnovského střediska. Jiří Roszynek (Akéla) se chtěl v té době stát náčelníkem rychnovských oddílů. Bohužel komunistický režim ho připravil o všechno – o práci, o možnost se svobodně prezentovat jako skaut a byl za to i pronásledován, proto se s jeho ženou rozhodli působit v utajení. Rozmach byl ale velmi krátký a činnost musela skončit roku 1970. Tím byl skauting v Československu znovu na dlouhou dobu potlačen.

3. Skauting v Rychnově nad Kněžnou ve 21. století

Skaut vznikl v Rychnově pravděpodobně v roce 1922, kdy zde přednášel Antonín Benjamin Svojsík. Poté se utvořila skupinka lidí z řad profesorů, kteří tuto myšlenku podporovali. Postupem času přišla druhá světová válka a období útlumu, kdy byl skauting ve městě potlačen. Po válce se dali opět lidé dohromady, aby ho na čas obnovili. Následně fungoval ve městě přibližně dva roky. Nastal rok 1948 a s ním i zákaz organizace skautingu. Po roce 1968 se jeho oddíly rozptýlily například mezi Svazarm nebo ochránáře přírody či vodáky. V roce 1969 si

rychnovští skauti hledali vhodné místo pro své zázemí. Naskytla se jim příležitost získat lukrativní budovu na konci města. V tu dobu mělo o místo zájem více skupin, ale díky bývalému starostovi Františku Bartošovi dostali Dubinku právě skauti. Na Dubince³ si velmi aktivní skautské oddíly vybudovaly svoji klubovnu, kterou jim však v roce 1970 zabavil Socialistický svaz mládeže bez jakékoliv náhrady. Po čase se objevila zpráva v Národní frontě, že na Dubince kdysi kvetly růže a teď ji obhospodařují skauti, tak aby se šli všichni podívat (Mary, 80 let). Téměř ihned po revoluci se ke skautské myšlence přihlásilo na 300 nadšených členů, s jejichž pomocí se podařilo obnovit činnost rychnovského střediska.

„Představím-li si, že skautský majetek Rychnovských přešel po roce 1970 v hodnotě 200 tisíc korun do SSM (po dvou letech existence), že už předtím v roce 1950 přešel do ČSM, pak tu jde o znovuzrození. Rychnovští nemají nic, ani klubovny.“ (Akéla, 52 let)

Byla zahájena činnost oddílů skautek, skautů, včlat i světlušek, podařilo se přebudovat základnu na Dubince pro skautské potřeby, zajistit a vybudovat tábořiště na Jelení louce v Orlickém Záhoří, kde se již v roce 1990 uskutečnily 2 běhy skautského tábora. V dalších letech se již tábořilo v údolí řeky Kněžné v osadě Benátky u Lukavice (Krám 2012: 92).

„Hned po pádu komunismu, když se rychnovský skaut obnovoval, jsem šel ze zvědavosti na nábor do kina. Takže zvědavost mě přivedla ...“ (muž, 39 let)

3.1 Struktura skautské organizace

Vedení jakékoliv organizace je velmi náročné. Fungování celé organizace nezajišťuje jen jeden člověk, nýbrž celá řada lidí. Organizační struktura začíná u středisek, která sdružují jednotlivé oddíly. O celou organizaci se starají lidé, kteří prošli skautskými oddíly. Jsou to lidé, kteří dobře vědí, co skauti a skautky v oddílech potřebují, stejně jako zkušení vedoucí s mnoha léty praxe.

Základní funkční jednotkou Junáka je *oddíl*. Je to jednotka, která má za úkol přímo naplňovat postavení Junáka jmenované ve Stanovách Junáka. Oddíly bývají označovány jako

---

³ Označení pro skautskou základnu, která nese název po ulici, ve které se nachází - Na Dubince 240, 516 01 Rychnov nad Kněžnou

výchovné jednotky. Nejčastěji mají mezi 12 až 30 dětmi a jsou vedeny několika dospělými činovníky⁴, kde minimálně jeden z nich musí mít složenou vůdcovskou zkoušku. Oddíly se zpravidla člení do družin. Družina je skupina většinou šesti až deseti dětí, ve kterých se odehrává velká část programu. Práce v družinách je jedním z bodů skautské výchovné metody. Družinový systém je podrobně vysvětlen ve skautských metodikách. Pokud funguje správně, je to velmi silný nástroj. Děti se přirozeně seskupují podle sympatií a vzniklých přátelství. Učí se jeden od druhého, mladší od staršího, méně zkušený od zkušenějšího. Důležitý až rozhodující je vůdcův osobní příklad. Jejich funkce by neměla být chápána jako kontrolní, ale spíše jako motivační, měla by být ve znamení úcty, důvěry a možnosti otevřeného dialogu. V současnosti fungují jak oddíly oddělené dle pohlaví, tak i oddíly smíšené. Ve větších střediscích jsou často oddíly rozdělené podle skautských věkových kategorií (Junák 2014). Malé kolektivy usnadňují integraci mladých lidí do společnosti. Ve skupině lidí, kteří jsou si navzájem rovni, mají vztahy mezi nimi prvořadý význam. Činnost malé skupiny lidí dává dětem možnost, aby postupně objevovali a přijímali ideu odpovědnosti a cvičí je v sebeovládání. To utváří jejich charakter a umožňuje jim dosáhnout způsobilosti, sebedůvěry, spolehlivosti a schopnosti spolupracovat i vést (Břicháček 1992:55).

Několik skautských oddílů dohromady tvoří *středisko*. Funkcí střediska je zajišťovat základní servis oddílům a koordinovat skautskou činnost a poskytovat servis tak, aby se mohly oddíly v maximální míře věnovat své výchovné činnosti. Oproti oddílu disponuje středisko vlastní právní osobností a může tedy vlastnit majetek a vstupovat do různých právních vztahů. Středisko musí mít minimálně tři výchovné jednotky a většinou má 50–200 členů, i když větší střediska nejsou výjimkou (Junák 2014).

Střediska jsou seskupena do okresů, kde řídicími orgány jsou *okresní rady Junáka* a ty poté spadají do krajů, kde jsou řízeny skrze *krajské rady Junáka*. Skautské okresy i skautské kraje mají vlastní právní osobnost jako pobočné spolky. Jejich statutárními orgány jsou předsedové okresních, respektive krajských rad. Kvůli menší členské základně v některých oblastech a ztrátě návaznosti na státní správu po zrušení okresních úřadů se v Junáku ruší některé okresní jednotky (Junák 2014).

„*Orlické hory, lesy a bory,*
vítají všechny pokorné tvory.“

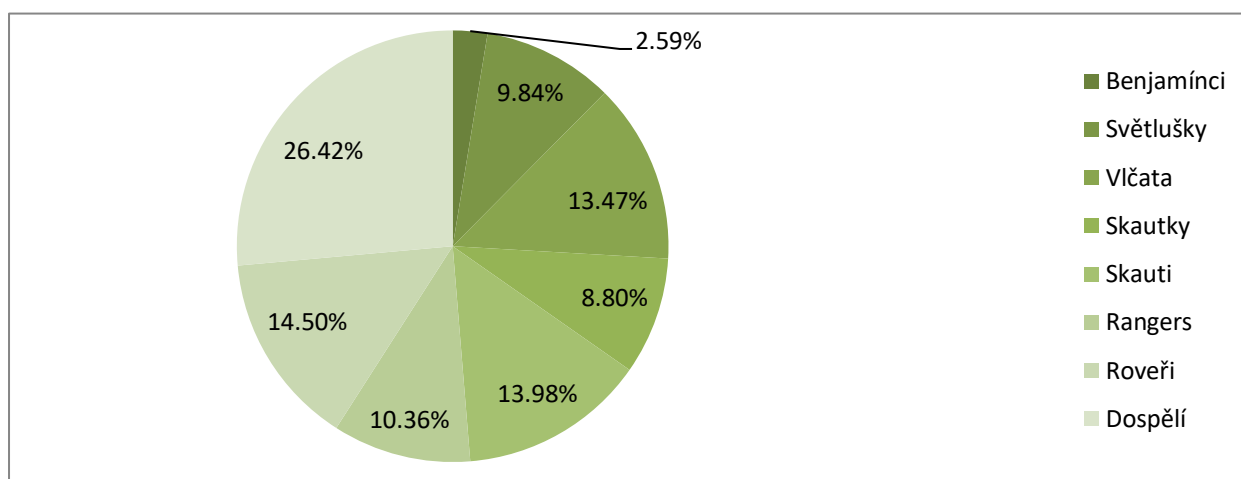
---

⁴ Činovníkem je člen Junáka, který přijal spoluodpovědnost za naplňování poslání Junáka v souladu s principy vymezenými Stanovami tím, že přijal činovníckou funkci, s níž je spojena působnost podle vnitřního práva.

*My jsme skauti z Rychnova,
nás jen skauting vychová!“*
(pokřik rychnovský skautů)

Od 70. let se počet členů rychnovského střediska mírně pozměnil. Za poslední roky dochází ke stálému nárůstu počtu členů. Ke dni 31. 12. 2019 mělo středisko STETSON celkem 193 členů (Skautrk.cz 2019).

Graf č. 1: Složení střediska Junák v Rychnov n. Kn. podle zastoupení členů v r. 2019, n=193

Zdroj: autorka

Data, která byla čerpána z výroční zprávy 2019, ukazují, že rozložení členů ve středisku je rovnoměrně rozloženo, až na dospělé jedince ve středisku. Děti do 5 let tvoří novou skupinu, která je 2,59 % z celkového počtu, což znamená, že jich je pouze 5. Děti ve věku 6-11 let jsou rozděleny na světlušky a vlčata. Světlušky, které získaly svůj název podle Karafiátových Broučků, jsou dívky ve věku 6-11 let a tvoří 9,84 %, tzn. 19 členek ze střediska. Šest a více děvčat tvoří šestku, která je označena podle barvy. Dvě a více šestek tvoří roj označený číslem. Roj vede plnoletá vedoucí. Šestku potom Velká Světluška, kterou může být starší skautka. Heslem světlušek je: „*Pamatuj!*“ a jejich denním příkazem je: „*Bud' lepší dnes než včera!*“. Vlčata, kterých je 26, a to z celkového počtu 193 členů, tvoří 13,47 %, jsou chlapci od 6 do 11 let. A protože jsou skauti „staří vlci“, říká se nejmladším skautům vlčata. Inspiraci a symboliku hledejme v Kiplingových Knihačích džunglí, kde Mauglí, malý lidský chlapec, vyrůstal ve vlčí smečce a stal se z něj silný a samostatný kluk, který si uměl vždycky poradit. Jejich denním příkazem je: „*Vykonat denně alespoň jeden dobrý skutek!*“. Heslo vlčat zní: „*Naší snahou nejlepší bud' čin!*“.

Mládež, která je ve věku 12-15 let, je taktéž rozdělena, tentokrát na 17 skautek a 27 skautů, což tvoří 8,8 % a 13,98 %. Skautem nebo skautkou se stane chlapec/děvče po splnění nováčkovské zkoušky a složení skautského slibu. Jejich denním příkazem je: „*Alespoň jeden dobrý skutek denně!*“. Heslem skautů a skautek je: „*Bud' připraven/a.*“.

Rangers a roveři, tudíž mládež ve věku 16 – 26 let, představuje 20 a 28 členek a členů – 10,36 % a 14,5 %. Cílem roverské výchovy je rozvoj všestranné a zralé osobnosti rovera (muže)/ rangers (ženy), v duchu skautských hodnot. Cesta, která vede k těmto cílům, je vytyčená a vymezena čtyřmi základními ukazateli, které udržují správný směr. Jsou jimi: společenství, služba, příležitost a skauting. Přijetí těchto hodnot znamená vnímat roving jako životní styl. Heslo roverů a rangers zní: „*Sloužit*“. Roverská služba má tři podoby. Jedná se o službu sobě, kdy se roveři snaží o svůj vlastní rozvoj a o nalezení svých hranic. Dále o službě druhým, a to nejen skrze pomoc ve skautském hnutí, ale např. v dobrovolnických organizacích, charitách či zapojení se do nějaké občanské iniciativy. A třetí zmíněná služba se týká duchovní oblasti a oblasti skautingu (Šobán, 2011).

Největší část z celého střediska pak tvoří dospělí, kterých je 51. Jsou to skauti a skautky starší 26 let, kteří utváří 26,42 % z celku. Organizování dospělých skautů a skautek neboli oldskautů nemělo zpočátku pevnou formu – byli součástí národní organizace buď chlapecké nebo dívčí. První kameny na stezce pro dospělé skauty a skautky položil již R. B. Powell. V některých organizacích chlapeckého nebo dívčího skautingu se postavení „vysloužilých“ dospělých skautů řešilo „čestným členstvím“. Skauting je pro oldskauty životním stylem, kteří aktivně naplňují své motto: „*Jednou skautem, navždy skautem!*“ (Šantora 2012: 32).

3.2 Rychnovská základna

Rychnovské středisko tvoří dívčí a chlapecký oddíl, dospělí členové a náčelník neboli statutár. Skauti i skautky se oslovují: „bratře“ a „sestro“ a bez rozdílu věku si tykají. Dívčí kmen se skládá ze čtyř družin – Sovičky, Lasičky, Poštoľky a Žabky, což je 1/3 z celého střediska. Další část pak tvoří pět chlapeckých družin – Tygři, Vlci, Dikobrazi, 1. oddíl a Divočáci. V chlapeckém kmenu se po čas mého zúčastněného pozorování děly jisté organizační změny. Dle mého názoru se jedná o ideologický fenomén, kdy se v tomto kmenu rozhodla část skautů oddělit a vytvořit si tak vlastní oddíl a realizovat vlastní pohled na skauting. Jejich záměrem je, vyzkoušet si skauting podle Foglarovy idey a vrátit se ke kořenům. 4.oddíl, který tvoří družina

Tygrů a Dikobrazů, si uspořádal vlastní tábor mimo osadu Benátky, na které byli ostatní členové ze střediska. V osadě jsem hovořila s náčelníkem střediska o tom, že začíná pociťovat únavu z vedení celého střediska, že kvůli skautu nestíhá žít vlastní život a že má pocit, že zanedbává svou rodinu. Situace dělení chlapeckého kmene ho značně rmoutí, ale na druhou stranu to bere jako prostor pro rozvoj rychnovského skautu, který dokáže nabídnout i jiné pohledy pro nové zájemce. Avšak necítí se již na vykonávání roli statutára, proto se rozhodl, že v příštím roce položí mandát a skončí s vedením střediska.

„Obdivuju všechny, co to vydržeš dýl to dělat. Hluboce před nimi smekám, protože tě tahle činnost statutára dává do pozice, že bys měl vědět o všem, co se děje, máš za ně tu zodpovědnost a někdy to rozhodování je velmi těžké. Pochopil jsem, že jsem vlastně taková vrba.“ (Paleček, 47 let)

Pro mou práci je stěžejní dívčí kmen, ve kterém jsem vyrůstala. Malým skautkám do 11 let se v rychnovském středisku říká světlušky. V Rychnově to jsou dvě družiny – Sovičky a Lasičky. Sovičky jsou děvčata ve věku 5-7 let pod vedením sestry Šibi a sestry Lišky. Na schůzkách se učí poznávat přírodu, připravují se na světluškovské závody a také hrají různé naučné hry. Jejich pokřik zní: *„My jsme chytré hlavičky, říkají nám Sovičky, tvoříme a poznáváme, vzájemně si pomáháme.“* Lasičky jsou dívky ve věku 8-11 let, které vede sestra Káfa a sestra Katka. Jejich pokřik zní: *„Lasičky jsou holčičky, mrštné jako ohníčky, do práce se rády dají a přírodě pomáhají.“* Základním prvkem znaku světlušek je jetelový trojlístek. Tři listy symbolizují tři body slibu, kompasová střílka ukazuje správný směr jejich cesty, hvězdičky znamenají slib a zákon. Z lístků vychází šest světelných paprsků dobra, které značí, že světlušky mají „svítit všem lidem dobré vůle“ (Nosek 200: 13).

Skautkou může být nazvána každá členka skautského hnutí, ale název skautka je definován pro věkovou kategorii 11–14 let. Poštočky, dívky ve věku 10-14 let, jsou již označovány jako skautky. Děvčata vede sestra Iva a sestra Tereza. Jejich pokřik zní: *„Poštočky, poštočky, jsme hbité jak veverka, moudré jako sovy, to vám každý poví.“*

Děvčata od 15 do 21 let, někdy i starší, se sdružují do kmenů či družin ranger. Ranger mají stejný výchovný program a veškeré symboly jako roveři. V dnešní době existuje i řada roverských kmenů kde jsou ranger a roveři společně. V rychnovském dívčím kmenu tuto

skupinu tvoří Žabky. Jejich pokřik zní: „*Rychlé nožičky, šikovné ručičky, chytré hlavičky, to jsou žabičky.*“

Hlavním těžištěm činnosti jsou pravidelné schůzky. Důraz je kladen na aktivní trávení volného času a vytváření mezilidských vztahů. Zde je také poskytován prostor pro socializaci s možností trávení volného času v kolektivu vrstevníků. Děti a mládež jsou vedeny ke vzájemné toleranci a spolupráci. Jednotlivé družiny se scházejí pravidelně každý týden v klubovně na Dubince a věnují se svému programu, který je tvořen z her, vzdělávacích a sportovních aktivit a další praktické činnosti. Proto, aby se družiny na Dubince nescházely v jeden den, tak je vytvořený rozpis schůzek, kdy se každá družina schází na hodinu a půl. V pondělí od 17:00 hod. navštěvuje klubovnu K (klučičí) družina Vlků. Jsou to kluci ve věku 8-10 let a vede je sestra Káťa, bratr Smajler a bratr Vojta. Ve stejný čas, ale ve druhé klubovně D (dívčí) je družina Tygrů, taktéž kluci ve věku 6-7 let pod vedení bratra Strejdy a bratra Krtka. Úterní schůzky od 17:00 hod. na Dubince patří dívčímu oddílu, a to konkrétně Poštolcům, dívkám ve věku 10-14 let. Děvčata vede sestra Iva a sestra Tereza. Středa od 15:00 hod. patří klukům z 1.oddílu. Kluci jsou ve věku 12-15 let a vede je bratr Paleček a bratr Pastelka. Od 16:00 hod. mají schůzku Dikobrazi, kluci ve věku 9-12 let a vede bratr Sokol a bratr Filip. Ve čtvrtek od 16:00 hod. se v klubovně K scházejí Slůňata, děti ve věku 3-5 let pod vedením sestry Lucky. Kromě Slůňat je na Dubince ve stejný den i čas družina Soviček, dívky ve věku 5-7 let pod vedením sestry Šibi a sestry Lišky. Pátek patří mezi nejvytíženější dny, co se schůzek v klubovnách týče. Od 15:30 hod. se zde scházejí Divočáci, kluci 12-14 let, v klubovně K, které vede bratr Jindra a bratr Petr. Poté jsou v klubovně D Lasičky, dívky ve věku 8-11 let, které vede sestra Katka a sestra Káfa. Jako poslední družina, která chodí v pátek na schůzky, jsou Žabky, dívky ve věku 13-17 let, které vede sestra Wendy a sestra Verča.

Šantora a kol. ve své knize popisuje skauting jako dobrovolné, nezávislé a nepolitické sdružení, které sdružuje své členy a členky bez rozdílu národnosti, náboženského vyznání, politického přesvědčení, rasy či jiných rozdílů. Skautské oddíly působí v nespočtu měst a vesnic po celém světě. Sdružuje jak chlapce, tak děvčata v několika věkových kategoriích. O jejich program se stará několik tisíc dobrovolných neplacených vedoucích a činovníků (Šantora a kol. 2012: 98).

Nejen pro skauting jsou typické různé symboly, které sdružení charakterizují. Jako jedno z prvních bych uvedla skautský pozdrav. Skauti se po celém světě zdraví zdviženou pravou rukou k rameni. Ruka je otočená dlaní vpřed, u světlušek a vlčat se vztyčují dva prsty,

u skautů a skautek se vztyčují prsty tři. Zvednutí konkrétního počtu prstů má svůj význam. Zvednuté tři prsty znamenají tři body skautského slibu, kde palec překrývá malíček, což symbolizuje ochranu slabšího silnějším. Spojením palce a malíčku vzniká kruh, který představuje přátelství skautů a skautek celého světa. Při setkání se skauti také zdraví podáním levé ruky se zaklesnutým malíčkem (Šantora a kol. 2012: 202).

... „malíček přes malíček znamená, že vždycky chráníme toho slabšího, menšího.“ (Rybana, 34 let)

Kromě skautského pozdravu mezi ostatní skautské symboly spadá také skautský zákon, který se skládá z deseti bodů - „1. Skaut je pravdomluvný. 2. Skaut je věrný a oddaný. 3. Skaut je prospěšný a pomáhá jiným. 4. Skaut je přítelem všech lidí dobré vůle a bratrem každého skauta. 5. Skaut je zdvořilý. 6. Skaut je ochráncem přírody a cenných výtvorů lidských. 7. Skaut je poslušný rodičů, představených a vůdců. 8. Skaut je veselý myslí. 9. Skaut je hospodárný. 10. Skaut je čistý v myšlenkách, slovech i skutcích.“ (World Organization of the Scout Movement 1992).

Jedním z dalších symbolů je také skautský znak, který se skládá z modré podkladové lilie a samotného odznaku, na kterém je černá hlava psa. Jedná se o chodského psa, jehož předlohu nakreslil Mikoláš Aleš, a to ještě dříve, než byl založen první samostatný spolek na našem území Junák. Na tomto štítku bylo umístěno i heslo Bud' připraven, které je skautským heslem do dnes. Hlava psa se na odznaku nevyskytuje náhodou. Za umístění tohoto symbolu mohla v roce 1913 značně početná organizace skautů „Psohlavci“, která měla ideu a programovou náplň podle vzoru amerického „Woodcraftu“ E. T. Setona. Díky tomu byl zvolen Alšův znak se psí hlavou a tehdy byl českými skauty poprvé užit oficiálně. Štítek se psí hlavou byl však natolik populární, že se k němu hlásila i většina ostatních složek českých skautů (Čáka 1990: 32).

3.3 Skautské rituály

Termín rituál (ritus) pochází z latiny. Toto slovo lze přeložit jako obřad, řád, zvyk provázený významným individuálním či kolektivním způsobem chování (Malina et al. 2009: 197). Vymezit však přesněji termín rituál není jednoduché, protože vždy je potřeba zohlednit hledisko, ze kterého je na rituál nahlíženo (jinak je na rituál pohlíženo v sociologii, v psychologii nebo antropologii apod.). Při vymezení toho, co obsahuje rituál, je nutné dbát nejen

na naše poznání, ale je důležité nahlížet na pohled k danému rituálu i z pohledu samotných účastníků rituálu. V této práci se rituál nechápe jen jako náboženský projev, ale je kladen důraz spíše na obecnější perspektivu chápání, kdy se k rituálu přistupuje spíše jako k projevu společenských sil a norem (Durkheim 2002: 44).

Na skautských táborech se najde mnoho rituálů. Mezi jedny z nich patří ranní nástup ke státní vlajce. Tento rituál patří mezi neoficiálnější táborové rituály. Nastupuje se ve skautském kroji a státní vlajka se zdraví skautským pozdravem. Skautský kroj se skládá z khaki košile jednotného střihu, trojčipého skautského šátku s turbánkem a šňůry s funkční pišťalkou. Ke skautskému kroji také náleží kožený opasek s kruhovou přezkou. To, jak kroj vypadá, má svá pravidla. Na levém rukávu shora se nachází domovenka. Na té je vyšitý název města či obce, ve které sídlí středisko majitele košile. Je to půlkruhová nášivka s béžovým podkladem, červeným nápisem a lemováním. Pod domovenkou se pak nachází číslo oddílu, případně „RS“ („Rover/Ranger Scout“) pro rovery a rangers. Pod číslem oddílu se nachází oddílový znak a znak družiny. Na pravém rukávu se nacházejí splněné výzvy, odborky, odbornosti a nášivky z absolvovaných kurzů. Z výzev má přednost zvláštní zkouška tři orlí pera, která je našitá první v pořadí, pod jejímž znakem je místo pro příležitostní nášivky. Tzv. osobní strana je místem, kam si může majitel košile našít to, co je pro něho důležité a spjaté se skautingem. Pod lem kapsy se přišívá liliový kříž pro věřící skautky/ skauty. Nad levou kapsou je umístěn slibový odznak. Na lem kapsy se připínají kovové lipové lístky, které označují léta strávená ve skautském hnutí od počátku vstupu. Tmavý mosazný lipový lístek představuje 1 rok, stříbrný 5 let, zlatý 10 let. Doprostřed kapsy se umísťují odznaky splněných zkoušek nebo dosažené činovnické kvalifikace (čekatelská, vůdcovská, instruktorská). Ke kroji se nosí kalhoty jedné barvy. V zimním období hnědé nebo zelené dlouhé kalhoty, v letním období potom krátké. Šátek u pozemských skautů má dvě barvy – žlutou a hnědou. Žlutý šátek nosí světlušky a vlčata a hnědý šátek pak skauti, skautky a oldskauti.

Poté se zpívá skautská hymna, která vznikla v roce 1912. Hudbu složil Karel Kovařovic a text napsal František S. Procházka. Skauti ji zpívají při ranním nástupu.

*„Junáci, vzhůru, volá den,
luh květem kývá orosen.
Sluníčko blankytem pílí,
před námi pout' vede k cíli.
Junáci, vzhůru, volá den,*

junáci, vzhůru, volá den!“

„Junáci, vzhůru, volá den:

Bud' připraven, bud' připraven!

V obraně dobra a krásy

dožiješ vlasti své spásy.

Junáci, vzhůru, volá den:

Bud' připraven, bud' připraven!“

(Čáka 1990: 48)

Vše ostatní, jakožto povelová technika, nástupový tvar, čas, technika vztyčování vlajky, je již na zvyklostech oddílů. U rychnovského dívčího kmene je ranní nástup vždy ve stejný čas, a to bez ohledu na počasí. Vedoucí dne pískne písmeno N z Morseovy abecedy, tedy - . a v ten okamžik se všechny družiny postaví na své místo. Vytvoří nástupový tvar, který je do čtverce. Pod hlavní bránou u vstupu do dívčího tábořiště stojí vlajková četa, která drží napnutou státní vlajku. Naproti ní pak stojí vedoucí všech družin. Po zbylých stranách pak stojí v pozoru jednotlivé družiny. Vedoucí dne zavelí: *„Pozor, vlajková četo pochodem chod, tábore k vlajce hled'. Vlajková četo vlajku vztyč.“* To znamená, že každá členka vztyčí dva nebo tři prsty pravé ruky a začne zpívat Skautskou hymnu. Po vytažení vlajky dostane vlajková četa povel k odchodu. Poté se zavelí pohov a řeknou se všechny důležité informace k danému dni – služba v kuchyni a denní program pro jednotlivé družiny. Nakonec se zavelí: *„Pozor“* a vedoucí dne jde ke stožáru, kde do pařezu zasekne sekeru a řekne heslo dne. To proto, že zaseknutí sekery zahajuje nový pracovní táborový den. Tím je ranní nástup u konce.

Kromě ranního nástupu je důležitý také večerní. Ten probíhá obdobně jako ranní. Na večerní nástup se musí také v kroji a dlouhých kalhotách nebo sukni. Vedoucí dne pískne písmeno N z Morseovy abecedy a tím se zahájí nástup. Zavelí: *„Pozor, pohov.“* Shrne vše, co se za daný den událo. Pokud je ještě po nástupu táborový oheň, řekne k němu důležité informace. Poté znovu zavelí: *„Pozor, vlajková četo pochodem chod, tábore k vlajce hled',“* a zpívá se mezinárodní skautská večerka.

„Zapad den slunce svit,

vymizel z údolí z temen hor,

odpočiň, každý kdos, boží tvor.

*V lesa klín, padl stín,
hasne již vatry zář.
Svatý mír kráčí z hor.
Usíná boží tvor.“*

Vlajková četa mezitím sundá vlajku ze stožáru. Vedoucí dne zavelí: „*Vlajková četa odchod*“ a čeká, než odejde. Poté jde i ona ke stožáru a vyndá sekeru z pařezu a řekne: „*Končím dnešní pracovní táborový den.*“ A tím skončí i večerní nástup.

3.3.1 Táborové ohně

Táborový oheň patří také k významným táborovým rituálům českých skautů. Do českého skautingu pronikl především přes woodcraft a hnutí Ligy lesní moudrosti. Proto také čeští skauti považují E. T. Setona za jednoho ze zakladatelů skautingu. Opět lze tvrdit, že co oddíl, to vlastní pojetí táborového ohně. Na letním táboře rychnovského střediska jsou čtyři slavnostní ohně: *Zahajovací oheň, Veselý oheň, Slibový oheň a Závěrečný oheň.*

K zahajovacímu ohni jde nejprve náčelník střediska a zvedá pravou ruku. To proto, aby se všichni ztišili a v tichosti přišli ke kruhu. Zahajovací táborový oheň je slavnostní rituál, při kterém se oficiálně zahájí samotný tábor. Hlavní naplní je informovat o táborových pravidlech, o programu a zhodnocení celého uplynulého roku. Po náčelníkovi přicházely světlušky a skautky z dívčího kmene, poté až vlčata a skauti z chlapeckého kmene. Po svolení náčelníka mohli všichni pravou nohou vstoupit do kruhu. Skautským zvykem je tzv. Gilwellský kruh⁵. Díky Gilwellskému kruhu si skauti uvědomují společnou soudržnost a přátelství. Skauti stojí v těsném kruhu, zkříží ruce před sebou (pravou přes levou) a podají si je. Vůdce oddílu stiskne ruku svému sousedovi po levé straně a ten stisk pošle dalšímu skautovi, až projde přes všechny a vrátí se zpět k vůdci. Při každém stisku by měl současně následovat vzájemný upřímný pohled do očí souseda. Po ukončení tohoto rituálu se všichni posadí a zazní pokřiky všech zúčastněných družin. Poté se zpívají táborové a tramské písně.

---

⁵ Gilwellský kruh dostal název podle tzv. Gilwellského parku nedaleko Londýna. Tyto pozemky věnoval skautům skotský venkovský šlechtic. Na těchto pozemcích bylo vytvořeno výchovné centrum pro skautské vůdce, Gilwell Park byl otevřen v roce 1919 a i v tomto roce proběhl první výchovný kurz (lesní škola).

Veselý oheň je druhým slavnostním ohněm, při kterém si družiny nebo jednotlivci připravují zábavný program pro ostatní. Jedná se spíše o oddychový oheň, který se zapaluje v první polovině konání tábora.

Slibový táborový oheň patří mezi nejdůležitější skautské rituály. Kromě velkého ohně se zapalují také čtyři menší. Oheň se zapaluje ze čtyř světových stran, na každé straně je postavena světluška, vlče, skautka, skaut a rover v kroji a ten oheň zapálí v určitém duchu podle idejí Setonova woodcraftu. Ten, kdo zapaluje oheň, zároveň řekne, jaký oheň to je. Zapaluje jej:

Světluška: Zapaluji oheň Lásky, jehož zákony zní: Bud' laskavý, ochotně pomáhej, žij radostně.

Vlče: Zapaluji oheň Pravdy, jehož zákony zní: Mluv pravdu, bud' pokorný, hraj čistě podle pravidel.

Skautka: Zapaluji oheň Krásky, jehož zákony zní: Bud' čistý, silný a vždy ochraňuj přírodu.

Skaut: Zapaluji oheň Síly, jehož zákony zní: Bud' odvážný, mlčenlivý a poslouchej.

Rover: Zapaluji oheň Velké rady.

Po zapálení všech pěti ohňů začínají slibovat nejprve světlušky a pak vlčata. Světluška/vlče přistoupí ve své vedoucí, která drží v ruce slibovou knihu – Základy Junáctví. Světluška/vlče položí ruku na knihu a odříká slib:

„Slibuji, že se budu snažit:

hledat Pravdu a Lásku,

být prospěšná své vlasti

a zachovávat zákony světlušek.“

(Slib světlušek)

„Slibuji, že se vynasnažím:

být poslušným vlčetem své smečky,

se kterou budu hledat nejvyšší Pravdu a Lásku,

že každý den vykonám dobrý skutek.“

(Slib vlčat)

Když světluška a vlče odříkají svůj slib, skončí se tím první část slibového ohně a odchází se. Světlušky a vlčata tak mají večerku a ke slibovému ohni se již nemohou vrátit. Když se více setmí, nastává čas pro slibování skautů a skautek. Skaut/skautka přistoupí ve své vedoucí, která drží v ruce slibovou knihu. Položí ruku na knihu a odříká slib:

„Slibuji na svou čest, jak dovedu nejlépe:

sloužit nejvyšší Pravdě a Lásce věrně v každé době

plnit povinnosti vlastní a zachovávat zákony skautské

duší i tělem být připraven pomáhat vlasti i bližním.“

Po složení slibu mohou věřící skauti připojit prosbu: „*K tomu mi dopomáhej Bůh.*“

Slibový oheň je jeden z nejvýznamnějších okamžiků v životě každého skauta. Slib by měl být neopakovatelným zážitkem, který se nesmazatelně vryje do paměti.

„Mezi moje nejhezčí vzpomínky patří slavnostní okamžiky, jako slibové ohně, to pro mě osobně bylo vždycky hrozně důležité. Uvědomit si, co ten skauting je, co to znamená. Tak určitě ten slibový oheň, kde jsem seděla celý večer a rozjímalala nad tím ohněm.“ (Anna, 25 let)

Na konci slibového ohně je tzv. obnovení slibu pro ty, kteří již slibovali. Po tomto rituálu následuje zpěv státní hymny. Po slibovém obřadu mohou nově slibující rozjímat v tichosti u ohně. V rychnovském středisku je odjakživa zvykem, že ráno dalšího dne si pak vezmou ti, co slibovali, jeden uhlík z ohniště na památku slibu.

Zakončovací táborový oheň je posledním slavnostním ohněm na táboře. Tento rituál uzavírá táboření a vyhodnocuje celotáborovou hru.

Sociolog Émile Durkheim definuje rituál pomocí zvláštní povahy předmětu, ke kterému se vztahuje. Tento předmět odlišuje rituální jednání od ostatního lidského jednání právě tím, že je náboženský. „Rituály jsou pak pravidly chování ukládajícími člověku, jak se má chovat v přítomnosti posvátného (Durkheim 2002: 49).“

Kromě Durheima je pojem přechodový rituál úzce spojován s francouzským antropologem, etnologem a religionistou, Arnoldem van Gennepem a jeho dílem *Přechodové rituály* z roku 1909. Van Gennep rozlišuje kategorii přechodových rituálů na: rituály prelimitární (odloučení), prahové (pomezí) a postlimitární (sloučení, přijetí). Avšak v praxi tyto tři skupiny nebývají vždy stejně důležité a propracované (Gennep 1997: 201). Přechodové rituály mohou být spojeny nejen s biologickými změnami, jako jsou porod či puberta, ale často zobrazují i sociokulturní změny. Můžeme tak tvrdit, že rituály přechodu mají vliv na kulturní chápání lidského života. Právě rituály přechodu doprovázejí významné události, jako je narození, zasvěcení chlapce či dívky, manželství a smrt. Tedy i přes viditelné znaky přechodu, např. vzhled těla, nečiní z člověka ještě dospělého, dospělým ho činí až uznání společenství (Gennep 1997: 19). Ve skautingu je jedná o přechodové rituály během slibů ze světlušky na

skautku a z vlčete na skauta. Díky slibům si jedinec dokáže lépe uvědomit podstatu skautingu a jeho vliv. Předtím, než může světluška/vlče slibovat, tak musí projít přípravným rituálem, kde rozebírají změny, které slibem nastanou – určitý přechod mezi dětstvím a dospělostí. Van Gennep zdůraznil, že společenské změny spojené s obdobím dětství a dospívání jsou uskutečňovány prostřednictvím formálních iniciačních rituálů a mají málo společného s biologickými změnami doprovázejícími fyzické zrání jedince. Sociokulturní svět promítající se v rituálu má svůj vlastní pořádek, zároveň se snaží ovládnout ono biologické a fyzické (Bell 1997: 94).

Victor Turner se podrobněji zaměřoval na střední fázi přechodového rituálu a od van Gennepa si vypůjčil termín liminální. Victor Turner považoval liminální fázi (pomezí) za zásadní a ve své práci se na ni hodně soustředil. Kládl velký důraz na tuto fázi, dokonce ji rozšiřuje a chápe ji jako všudypřítomný základ lidské kultury. Popisuje přechod mezi jednotlivými stavy přechodových rituálů jako dynamickou proměnu mezi různými formami sociální integrace, přesněji mezi societami a komunitami (Chlup 2005). Například přechod z dítěte na dospívajícího, dosažení plnoletosti, zařazení do pracovního procesu, svatba, rodičovství aj. Ve skautingu je to obdobné. Nejdříve se jedinec stane benjamínkem, poté slibuje a stane se z něj vlče/světluška, dále následuje další slib na skauta/skautku a později, když věkově přesáhne hranici rowera/rangers, tu zůstává pouze pozice oldskauta. Když dítě slibuje, znamená to, že dosáhl danou fázi a může se posunout a rozvíjet se dál. Pro dítě to znamená nosit slibový odznak na kroji a měnit barvy šátků a šňůrky.

Kromě táborových ohňů se během roku konají i jiné akce, které mohou zařadit mezi skautské rituály rychnovského střediska. Dne 24. 4. slaví skauti po celém světě svátek patrona sv. Jiří. Není jejich patronem náhodou. Legenda vypráví, že u pramene zásobujícího město Kyrény v Libyi si postavil hnízdo drak. Obyvatelé museli každý den kvůli vodě na chvíli vylákat draka z hnízda. Jako návnada sloužila lidská oběť určená losem. Když los padl na královskou dceru, zoufalý král marně prosil o milost. Princezna byla předložena drakovi. V pravou chvíli se objevil sv. Jiří zrovna kolem projíždějící, postavil se drakovi, zabil ho a princeznu zachránil (Powell 2009: 39). Svatý Jiří symbolizuje boj dobra proti zlu. Za patrona všech skautů a skautek zvolil zakladatel skautingu Robert Baden-Powell. Na jeho počest se každoročně zapaluje oheň, u kterého se sejde celé středisko, zpívá, povídá si a sdílí zážitky.

3.4 Skauting v době pandemie COVID-19

„Epidemie je snem mocných, umožňuje kontrolovat populaci, určit každému jeho místo, vést o každém registry informací a vytvořit strnulý prostor, v němž každý občan podléhá přímému vlivu moci.“ (Michel Foucault)

Rok 2020 se do historie zapíše jako rokem, kdy vypukla pandemie COVID-19. Dle mého názoru není nutné vysvětlovat v této práci, o jaké onemocnění se jedná, či jaké má příznaky.

Pro tuto mou práci je spíše stěžejní to, jak tato pandemie ovlivnila chod skautské organizace. Pro děti, mládež a jejich vedoucí je běžné se alespoň jedenkrát týdně sejit ve skautské základně a mít družinovou schůzku s programem. Jenže v roce 2020 to nebylo možné. Díky vládním nařízením byla skautská činnost pozastavena. 8. října vydala Vláda České republiky usnesení č. 995 a č. 996. *„Ta obecně nastavují omezení pro setkávání osob (maximálně 10 v budově a 20 osob venku), omezují fungování různých institucí, sportovišť apod. a především zcela konkrétně zakazují provozovat zařízení nebo poskytovat osobám ve věku 6 až 18 let služby zaměřené na činnost obdobnou zájmovému vzdělávání podle § 2 vyhlášky č. 74/2005 Sb., jako jsou zejména zájmová, výchovná, rekreační nebo vzdělávací činnost včetně přípravy na vyučování.“* (Vláda.cz 2021). Proto se dospělí skauti a skautky napříč republikou rozhodli, že začnou s dobrovolnou činností. A nebylo tomu jinak ani v Rychnově nad Kněžnou. Během dotazování skrze online dotazník mi 15 ze 40 skautů odpovědělo, že během pandemie pomáhali.

„Šli a nosili jsme roušky a dezinfekce po domovech seniorů v celém Rychnově, informovali jsme nejrizikovější skupiny, chodili jsme pro nákup či na úřady. Rozváželi jsme jídla a shromažďovali další dobrovolníky.“ (Jitka, 55 let)

3.4.1 Dobrovolná činnost

Jeden z bodů skautského zákona říká, že ‚skaut je prospěšný a pomáhá jiným‘. Od skautek a skautů se očekává, že budou v případě potřeby pomáhat druhým. Toto v době pandemie nastalo,

aktuální situace před společnost kladla výzvy, kterým bylo třeba čelit, ohrožovala ty nejzranitelnější, kteří nejvíce potřebovali pomoc druhých. K tomu, aby se stal člověk dobrovolníkem, bylo zapotřebí určitých osobnostních dispozic (rysů), které jsou v různé míře determinovány biologickými a sociálními vlivy. „*Dobrovolník je člověk, který bez nároku na finanční odměnu poskytuje svůj čas, svoji energii, vědomosti a dovednosti ve prospěch ostatních lidí či společnosti*“ (Tošner, Sozanská 2006: 23).

Avšak jako všechno v dnešní společnosti i dobrovolnictví mělo svá pravidla, povolení a zákazy. Jedním z nich bylo, že se přímé skautské služby spojené s koronavirem mohou účastnit pouze dospělí skauti a skautky, protože služba s sebou nesla nevyhnutelně riziko nákazy, které se nesměli mladší členové střediska vystavit. Avšak mladší členové střediska mohli šít roušky a připravovat lahve na stáčení dezinfekce.

Doporučovalo se nabízet síly dospělých skautských dobrovolníků obcím, institucím státní správy, organizacím sociální práce nebo zdravotní péče, složkám Integrovaného záchranného systému. Tedy těm, kteří jsou z hlediska svého poslání mnohem lépe zařízeni. Proto nejen rychnovští skauti nabízeli pomoc s nákupem pro seniory, komunikací skrze telekomunikační zařízení či rozdáváním dezinfekcí a roušek pro osoby starších 60 let. Služba společnosti je neoddelitelnou součástí toho, jakým způsobem skautky a skauti usilují o lepší svět. Heslo *Bud' připraven/a!* se mimo jiné vztahuje k situacím, kdy je potřeba pomoci druhým. (Skaut.křížovatka 2020)

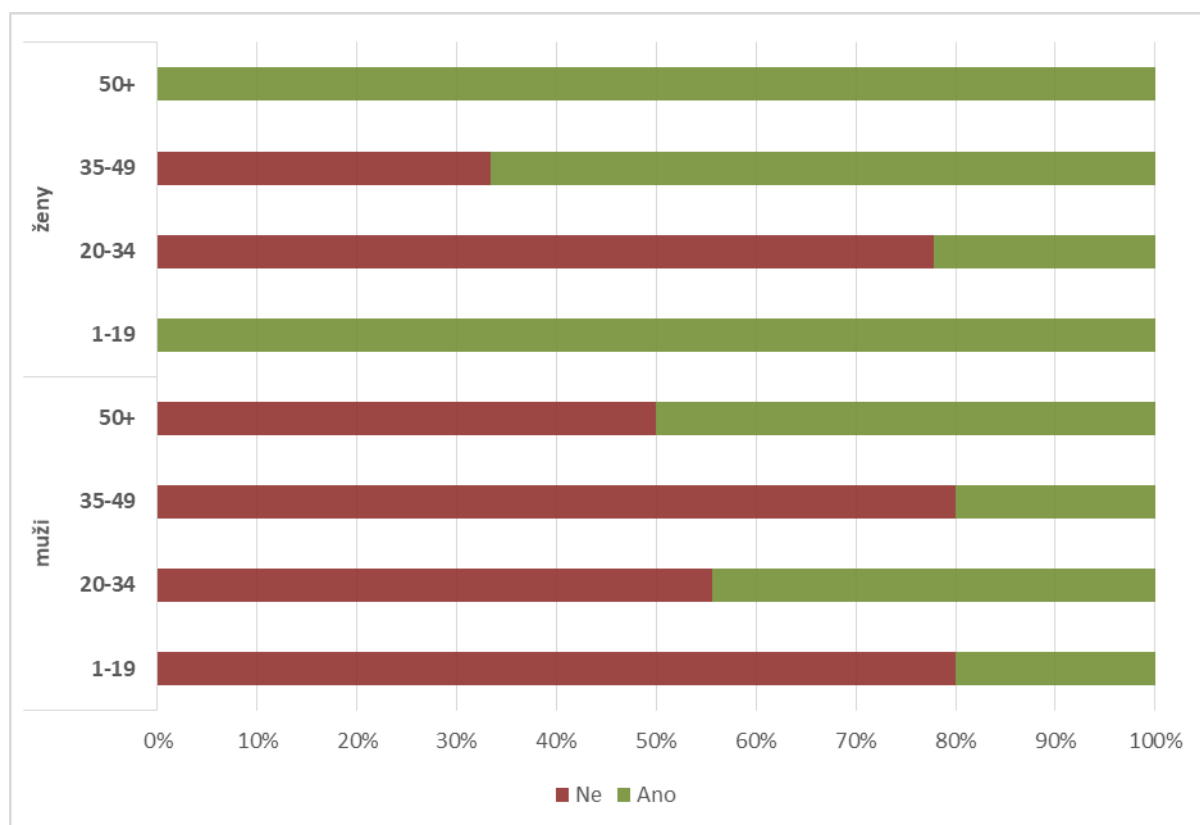
„Můj pohled na skauting se nezměnil, vždycky jsem věděl, že dokážeme pomoci v podobných situacích. Ale určitě to změnilo pohled běžných lidí na skauting jako celkově.“ (muž, 19 let)

Na téma pandemie a dobrovolnictví jsem uskutečnila dotazníkové šetření, které se konalo v únoru 2021. Dotazníkové šetření probíhalo přes internetové stránky www.survio.cz a celkem ho vyplnilo 40 respondentů – 21 mužů a 19 žen. Jedinou podmínkou pro zapojení se do výzkumu bylo to, aby respondent byl aktivním či bývalým členem rychnovského Junáka. Tento způsob byl zvolen z toho důvodu, aby byla zaručena anonymita respondentů a zároveň to byla nejjednodušší cesta, jak rozeslat dotazník a zároveň ho vrátit v relativně krátkém čase. Dalším důvodem bylo také to, že v únoru byla pandemie koronaviru v Česku velmi rozšířena, proto osobní kontakt s respondenty nepřipadal v úvahu. Dotazník obsahuje celkem 20 otázek (jeho přesné znění se nachází v přílohách této práce), které jsou rozděleny do tří hlavních částí –

skauting, dobrovolnictví během COVID-19 a kategorizační otázky. Otázky použité v dotazníku zjišťují, zda je respondent aktivním či pasivním členem střediska. Dále se zaměřují na fungování střediska z pohledu respondentů ve 21. století, také na to, zda respondent pomáhal jako dobrovolník během pandemie a na závěr se z dotazníku dozvíme věk, pohlaví a nejvyšší dosažené vzdělání respondenta.

Tím, že se dotazníkového šetření zúčastnilo poměrně málo respondentů a ve vyrovnaném počtu mužů a žen, bylo těžké najít odpovědi u otázek, které by nebyly v grafu skoro stejné. Nakonec se mi podařilo vybrat otázku, která se týká pandemie a aktivního dobrovolnictví podle pohlaví.

Graf č. 2: Aktivní dobrovolnictví podle věku a pohlaví během COVID-19, n=40

Zdroj: autorka

Z grafu lze vyčíst to, že z celkového počtu 40 respondentů se aktivně dobrovolně činnosti účastnilo 18 jedinců. 7 mužů, tzn. 33 %, z nich se nejvíce účastnilo z věkové kategorie 20-34 let a 50+ let. Obdobně to lze tvrdit i u žen, kterých bylo 11, tzn. 58 %, které se aktivně zúčastnily z nejmladší a nejstarší věkové kategorie ve 100% podílu.

4. Audiovizuální dílo

Krátkometrážní audiovizuální dílo, které je součástí mé diplomové práce, se zaměřuje na skauting v Rychnově nad Kněžnou ve 21. století. Pro lepší představu k tvorbě filmu, jsem hledala inspiraci u různých tvůrců a jejich filmů s tematikou skautingu. Jako jedno z děl, které jsem měla možnost zhlédnout, je dokumentární dílo *Skauti bez lilie* z roku 2017 od režiséra Viktora Portela. Autor zde poukazuje na skauting v době komunismu, na jeho zákazy a tajné shromažďování pod záštitou tělovýchovné jednoty a turistických klubů. Autor zde využívá biografickou metodu, tudíž nechává aktéry hovořit nad zadaným tématem. Jejich rozmluvu pak prokládá fotkami nebo krátkými záběry z dané doby. A to je přesně ten styl natáčení, který jsem si i já zvolila pro svůj diplomový film.

Všichni respondenti, kteří ve filmu účinkují, jsou skauti. Film začíná vyprávěním hlavní respondentky v seniorském věku, která mluví o jejích začátcích ve skautu, tudíž ještě o době před komunismem. Postupně toto vyprávění říkají mladší a mladší respondenti, kdy každý z nich popisuje své začátky ve skautu v Rychnově. Tím vznikl určitý časový sled, který vede k lepší orientaci v historii skautingu. Dále pak ukazují skautskou základnu, která je srdcem dění. Nejstarší respondentka vypráví o jejím získání, udržování a fungování. Tím, že se na této základně připravují věci potřebné pro konání tábora, tak ve filmu pozvolna přecházím na aktuální záběry k letního tábora, který se konal v roce 2021. Promísením několika dialogů je představena osada Benátky, na které se tábor konal. Avšak před samotným konáním tábora bylo nutné splnit veškeré požadavky od hygieny, která nařídila koronavirové body, které bylo nutné dodržet. Díky tomu jsem ve filmu zmínila také dobu, během které rychnovští skauti pomáhali. V druhé polovině filmu již přecházím na tábor samotný. Začínám odjezdem autobusu a loučením rodičů, kteří dychtivě mávají. Dále pak pokračuji cestou na tábor, vybalováním věcí a zabydlováním se. Druhá respondentka zde hovoří o jejím čase ve skautu a o vedení družiny Sojek, ve které jsem i já (autorka) působila. Ve filmu je daný akcent na skautské rituály – ranní a večerní nástup a táborové ohně. Celý film je zakončen slibovým ohněm, který je jeden z nejdůležitějších skautských rituálů.

Ve svém filmu vedu dvě linie, které se navzájem doplňují. Jedná se o vzdálený dialog mezi dvěma generacemi. U starší generace jsem nastínila okolnosti doby, kdy se skautem začínali. Ve filmu se také prolínají fotografie, které respondenti ze skautu mají, ale zároveň jsou použity i aktuální záběry. Stejně tak, jak to můžeme vidět ve filmu *Jednou skautem – navždy skautem* z roku 2019 od režisérky Olgy Malířové Špátové. Ta ve svém filmu poukazuje na

činnosti, které skauting dělá. Jedná se třeba o navštěvování starých lidí, rozvoj dětí a mládeže nebo poznávání skautské historie. Mimo to zde režisérka představuje nejen skauty v okrových košilích, ale také vodní skauty a jejich fungování. Závěrem filmu se dozvídáme o Jamboree, což je festival, na kterém se setkávají všichni skauti z celého světa.

Film byl natáčen jak u respondentů doma, tak v klubovně, ale i venku na tábořišti v Benátkách. Tyto místa jsem si zvolila z toho důvodu, že doma se respondenti cítili bezpečně a více bezprostředně, také mi ukázali fotografie, které mají v rodinných albech a jsou zaměřené na jejich pobývání ve skautu. V klubovně proto, že je to pro ně typické místo pro scházení se. Klubovna je plná skautské historie a je provázaná všemi rychnovskými oddíly. A v neposlední řadě v přírodě, protože skauting je s ní silně spjatý – na tábořiště v Benátkách jezdí každý rok skauti na 14 dní tábořit.

Kromě rozhovorů, které jsem s aktéry vedla, jsem chtěla zachytit určitou "každodennost", tedy i jiné aktivity než jen například schůzky v klubovně. Rozhovory jsou typickým rysem participačního filmu, a právě ony tvoří zásadní část mého filmu. Ve vedlejší linii filmu jsem uplatnila více pozorování, které můžeme označit za rys observačního filmu, avšak dané sekvence spontánně přecházejí do rozprav s informanty, a tedy zase zpět k participačnímu modu filmu, pro který je typická interakce filmaře s aktérem. Pro zachycení skutečností využiji kombinaci jak observační, tak i participativní metodu, tudíž takzvanou "observačně-participační" metodu dokumentárního filmu. Pro tuto metodu je dle Nicholse charakteristická snaha zachytit skutečnost, realitu bez inscenací, avšak i v některých chvílích participovat na ději (Nichols 2010: 188-189).

Ráda bych divákům tímto filmem předala pohled na skauting mýma očima. Junáka vidím jako silnou, odhodlanou organizaci, kterou nezastaví žádný politický režim. Chci tím ukázat, že skaut přináší jedinečné dobrodružství ve všech možných podobách, vytváří zajímavé programy, dokáže stále něčím překvapovat, klade i důraz na nové výzvy. To vše se prožívá ve společenství přátel, starších i mladších, a i díky této zkušenosti vznikají intenzivní prožitky, které mají mezi sebou silné a pevné vztahy. Ve skautu jsem prožila více jak 10 let života, které mi toho mnohé daly, a to v mém filmu ukazují.

ZÁVĚR

Cílem práce bylo zjistit, jaký je skauting v Rychnově nad Kněžnou na počátku 21. století. Pro získání informací byl zvolen malý vzorek vybraných respondentů, kteří jsou aktivními i bývalými členy rychnovského skautu. Ochota spolupráce všech zúčastněných respondentů pomohla zodpovědět na veškeré výzkumné otázky, které vedly ke splnění cíle práce. Na začátku práce jsem si položila dvě otázky, které se vztahují ke zkoumané problematice:

- *Jaký vliv na chování jedince má aktivní účast ve skautském hnutí/Junáku v Rychnově nad Kněžnou na současný způsob života u jeho současných členů?*
- *Jaký je vývoj rychnovského skautingu ve 21. století?*

Obě tyto otázky se prolínaly nejen mou diplomovou prací, dotazníkovým šetřením, ale také i v audiovizuálním díle. Nebylo těžké na ně odpovědět. Skauting je totiž nejen pro oldskauty životním stylem, kteří naplňují své motto: „*Jednou skautem, navždy skautem!*“ Nepřijde mi, že by skauting v „našich“ končinách v dnešní době upadl. Naopak si myslím, že je skauting hodně vlivný a zájem o něj roste. Tím, že chlapecký kmen prochází organizační změnou, dokáže rychnovský skaut nabídnout více pohledů na skautské přístupy. Na druhou stranu dívčí kmen své zásady a fungování nezměnil od doby, co jsem byla malá světluška, což může vést k jednotvárnosti.

V předložené práci jsem chtěla ukázat podobu skautského člověka i s ohledem na hodnotový a morální rámec hnutí. Skauting není pouhou formou volnočasové zábavy pro mládež a dospělé, nýbrž má transformativní charakter a skrývá v sobě hlubší jádro, to znamená, že se snaží produkovat určitý typ morálního jednání. Stejně tak Foucault dochází ke zjištění, že moc není silou, působící přímo na objekt, ale mnohem více je množinou možných jednání, jež ovlivňují další potenciální jednání: vládnout by pak znamenalo konstruovat strukturu oblastí možných jednání jiných subjektů (Foucault, 1999:110-11). A shodně je to i v rychnovském skautu, kdy statutár neuznává sílu moci na členy střediska, nýbrž jim nechává volnou ruku. Nedodržuje již Foglarovské pojetí skautingu a tím vzniká chaos a oddělování oddílů.

Český skauting nebyl nikdy pouhou kopií anglického vzoru, nýbrž od počátku se vyznačoval svébytnými rysy. Zakladatelé českého skautingu především usilovali o to, dát hnutí národní charakter. Specifikem českého skautingu je, že se takřka stejnou měrou jako Baden-Powellovskou organizací nechal inspirovat Setonovým woodcrafterstvím, Český skauting je proto woodcrafterství o mnoho bližší, než skauting např. britský a americký. V českém

skautingu je uchováno mnoho tradičních prvků, jako je způsob táboření, blízký vztah k přírodě, tradiční kroje apod., které byly ve světovém hnutí oslabeny. Je to dáno zřejmě tím, že se český skauting nemohl takřka půl století vyvíjet a zůstal tak do jisté míry zakonzervován ve své původní podobě s jejími klady i zápory.

Výsledkem této diplomové práce je zjištění, že vliv u současných i bývalých členů hnutí/Junáku v Rychnově nad Kněžnou je v podstatě stejný na jejich současný způsob života. Pro řadu z nich je skauting určitá forma budování pozitivního vztahu k přírodě, vytváření dobré morálky, budování si vztahu k ostatním lidem a vztahu ke své vlasti. Pro dotazované je skauting něco jako příprava na život a na fungování v zaměstnání. Učí mladé lidi soběstačnosti, zodpovědnosti, vnímání okolí a filtraci informací. Avšak v rychnovském středisku chybí skautské autority, které by ukázaly, jak se má skauting edukovat. K zamyšlení na toto téma je vhodný článek od Saula Scheidlingera *A comparative study of the boy scout movement in different national and social groups* (Porovnávací studie skautského hnutí v různých národních a sociálních skupinách), ve které popisuje tři odlišné národnosti v projevu skautingu. Rychlý růst zájemců o skauting souvisel s dopady průmyslové revoluce. Zvýšené množství volného času a ztráty výchovných funkcí rodiny způsobily, že mládežnická hnutí, jako skauti, byla důležitými faktory sociální kontroly. Původ hnutí v Anglii mělo nepochybně hodně společného s rostoucím duchem nacionalismu. Obecná podpora skautské organizace souvisela s jejím cílem vytvořit ideální typ člověka, který by mohl nejen lépe bojovat při obraně své země, ale také v dobách míru více přispívat k národnímu bohatství. V Americe se skauting představoval jako forma volnočasové aktivity pro mládež. Kdežto protipólem bylo využití organizace v Polsku, které bylo rozděleno na Poláky a Židy žijící v Polsku. Polské skauty Scheidlinger vyobrazuje jako nástroj k prosazování národních a sociálních hodnot. Kladl se důraz na křesťanskou víru, prosazování jazyka a zvyků. Skauting byl brán jako jedna z fází vojenského tréninku, kde se kladl důraz na moc, poslušnost a vytrvalost. Židovští skauti žijící v Polsku byli připravováni k emigraci do Palestiny, kde měl být založen velký židovský stát (Scheidlinger 1948: 749-750). Díky tomuto článku lze ukázat funkci skautingu, který se v odlišných zemích vyvíjel a byl ovlivňován různými způsoby.

Bylo velmi zajímavé se tímto tématem zabývat. Nejen z toho důvodu, že ke skautingu mám osobní vztah, ale také důvodu jeho rozmanitosti. Dále jsem se dozvěděla zajímavou historii z vyprávění respondentů, kteří mi jednak přiblížili historii rychnovského skautingu, ale také historii města a jeho provázanost se skautem.

Zdroje

Monografie

- Anderson, H. A. 2012. *Náčelník: Ernest Thompson Seton a mizející Západ*. Praha: Václav Vávra.
- Bazin, J., D. Stavělová. 1996. *Interpretovat, nebo popsat: (Kritické poznámky k antropologickému poznání)*. Český lid. 83,3/1996.
- Bell, C. 1997. *Ritual: Perspectives and dimensions*. New York: Oxford University Press.
- Břicháček, V. 1991. *Poselství skautské výchovy*. Liberec: Skauting.
- Čáka, J. 1990. *Junácká symbolika*. Praha: Merkur.
- Durkheim, É. 2002. *Elementární formy náboženského života: systém totemismu v Austrálii*. Vyd. 1. Praha: Oikoymenh.
- Foucault, M. 2000. *Dohlížet a trestat: kniha o zrodu vězení*. Praha: Dauphin.
- Gennep, A. 1997. *Přechodové rituály: systematické studium rituálů*. Praha: Lidové noviny.
- Nichols, B. 2010. *Úvod do dokumentárního filmu*. Praha: Akademie múzických umění Praha.
- Nosek, V. 2001. *Skautská symbolika*. Praha: TDC Junák.
- Krám, J. 2012. *Průvodce Rychnovem nad Kněžnou*. Rychnov nad Kněžnou: Městské centrum.
- Pecha, L. 1999. *Woodcraft: Lesní moudrost a lesní bratrstvo*. Olomouc: Votobia.
- Plajner, R. 1992. *Úsvit českého junáctví*. Praha: Junácké edice.
- Powell, R. B. 2009. *Skauting pro chlapce*. Praha: Junák – svaz skautů a skautek ČR.
- Seton, E. T. 1970. *Kniha lesní moudrosti*. Praha: Olympia.
- Scheidlinger, S. 1948. *A Comparative Study of the Boy Scout Movement in Different National and Social Groups*. American Sociological Review, 13(6), 739-750. Washington.
- Stöckelová, T., Y. Ghosh (eds.) 2013. *Etnografie, improvizace v teorii a terénní praxi*. Praha: Slon.

Svojsík, A. B. 1991. *Základy Junáctví*. 3., nezm. vyd. podle 1. vyd. v r. 1912. Praha: MERKUR.

Šantora, R., V. Nosek, S. Janov, V. Dostál. 2012. *Skautské století: dobrodružný příběh 100 let českého skautingu*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta.

Švaříček, R., K. Šedřová 2014. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál.

Tošner, J., O. Sozanská. 2006. *Dobrovolníci a metodika práce s nimi v organizacích*. Praha: Portál.

Internetové zdroje

Argo 2012. *Junák za druhé světové války*. Dostupné z: <https://www.argo.in/clanky/junak-za-druhe-svetove-valky> [19. 11. 2020]

Friček, M. 2013. *Benátky své jméno nezapřou*. Dostupné z: <http://www.orlickytydenik.cz/benatky-sve-jmeno-nezaprou-do-knezne-se-tu-vleva-rada-pritoku/> [22. 6. 2021]

Chlup, R. 2005. *Struktura a antistruktura: rituál v pojetí Victora Turnera I*. Religio: revue pro religionistiku. Dostupné z: <http://hdl.handle.net/11222.digilib/125115> [12. 06. 2021]

Junák – český skaut 2015. *Skaut*. Dostupné z: <https://www.skaut.cz/> [17. 11. 2020]

Junák – český skaut 2014. *Stanovy Junáka*. Dostupné z: <https://krizovatka.skaut.cz/dokumenty/file/114-standy-junaka-podepsane?autologin=1> [10. 2. 2021]

Liga lesní moudrosti 2019. *Ernest Thompson Seton*. Dostupné z: https://www.woodcraft.cz/index.php?right=seton_seton&lan=cs [10. 11. 2020]

Praha.eu 2007. *Skauti oslaví na Staroměstském náměstí sto let*. Dostupné z: <https://www.praha.eu/jnp/cz/co-delat-v-praze/volny-cas/skauti-oslaví-na-staromestskem-náměstí-sto-let.html> [19. 11. 2020]

Skautský institut 2019. *Antonín Benjamin Svojsík*. Dostupné z: <https://www.skautskyinstitut.cz/svojsik/> [10. 11. 2020]

Skaut. křižovatka 2014. *Skautská služba v době koronaviru*. Dostupné z: <https://krizovatka.skaut.cz/hlavni-clanky/5038-skautska-sluzba-spolecnosti-v-dobe-koronaviru?autologin=1> [1. 1. 2021]

Skaut.org 2003. *Skauting*. Dostupné z: <https://www.skaut.org/> [10. 11. 2020]

Skautrk.cz 2019. *Výroční zpráva*. Dostupné z: <http://skautrk.cz/> [9. 1. 2021]

Svojsíkův sen 2017. *Světové skautské jamboree v roce 1933 mělo být v Praze*. Dostupné z: <http://pribeh.svojsikuvsen.cz/> [20. 11. 2020]

Šobáň, D. 2011, *Systém roverské výchovy*. Dostupné z: <http://krizovatka.skaut.cz/novy-skautsky-program-3/roversky-program> [20. 5. 2021]

Valná hromada Liga lesní moudrosti 2013. *Stanovy*. Dostupné z: http://www.woodcraft.cz/index.php?right=cojellm_stanovy&lan=cs . [9. 2. 2021]

Vláda.cz 2021. *Epidemie koronaviru*. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/epidemie-koronaviru/> [2. 1. 2021]

TheWoodcraft.org 2021. *Miloš Seifert*. Dostupné z: https://www.thewoodcraft.org/wiki/index.php/Milo%C5%A1Seifert_-_Woowotanna [9. 2. 2021]

World Organization of the Scout Movement 1992. *Fundamental Principles*. Dostupné z: https://scoutdocs.ca/Documents/Fundamental_Principles.php [17. 11. 2020]

Přílohy

Dotazník

Milí respondenti!

Jmenuji se Anežka Brhlíková, jsem studentkou Univerzity Pardubice a žádám Vás o anonymní vyplnění dotazníku, který je součástí mé diplomové práce na téma *Vliv skautingu ve 21. století v Rychnově nad Kněžnou*.

1) Co Vás přivedlo do skautu?

---

2) Jste aktivním členem/členkou ve skautu? (např. vedete družinu, pravidelně a aktivně se zapojujete do dění ve skautu)

a) ano   b) ne

3) Kolik let ve skautu působíte? (odpovězte, pokud jste v otázce č. 2 odpověděli ano)

---

4) Kolik let jste ve skautu působil/a? (odpovězte, pokud jste v otázce č. 2 odpověděli ne)

---

5) Co se podle Vás ve skautu v Rychnově změnilo během Vašeho působení?

---

6) Co se Vám vybaví, když se řekne „skauting“?

---

7) Jaký je vliv skautingu podle Vás ve 21. století?

---

8) Co se podle Vás děti ve skautu naučí?

Váš souhlas nebo nesouhlas vyjádřete na škále známkování jako ve škole, kde **1** je **nejlepší** a **5** **nejhorší**.

Ve skautu se děti naučí spolupracovat s druhými.	1	2	3	4	5
Ve skautu si děti jenom hrají.	1	2	3	4	5
Ve skautu se děti nic užitečného nenaučí.	1	2	3	4	5
Ve skautu najdou kamarády na celý život.	1	2	3	4	5
Ve skautu se děti naučí vést druhé.	1	2	3	4	5
Ve skautu se děti naučí rozhodovat.	1	2	3	4	5
Ve skautu se děti naučí stát za svým názorem.	1	2	3	4	5
Ve skautu se děti naučí, jak v životě překonávat překážky.	1	2	3	4	5
Ve skautu se děti naučí řešit problémy.	1	2	3	4	5
Ve skautu děti rozvíjí svou tvořivost.	1	2	3	4	5
Ve skautu se děti naučí pomáhat druhým.	1	2	3	4	5
Ve skautu se děti naučí spolupracovat.	1	2	3	4	5

9) Co se podle Vás děti ve skautu nenaučí?

---

10) Jste rodič?

a) ano   b) ne

11) Chodí Vaše dítě do skautu? (odpovězte, pokud jste v otázce č. 10 odpověděli **ano**)

a) ano   b) ne

Proč?

---

12) Chcete, aby Vaše dítě jednou do skautu chodilo? (odpovězte, pokud jste v otázce č. 10 odpověděli **ne**)

a) ano   b) ne

Proč?

---

13) Pracujete s dětmi ve skautu?

a) ano   b) ne

14) Co podle Vás motivuje vedoucí skautských oddílů k práci s dětmi?

---

15) Účastnil/a jste se během pandemie dobrovolné činnosti?

a) ano   b) ne

Jak?

---

16) Změnila pandemie Váš vztah ke skautingu? (ve smyslu - setkávání se, přípravy na závody, přípravy na tábor, aj.)

Pohlaví:

a) Žena

b) Muž

Věk:

_____ let

Dosažené vzdělání:

a) Základní vzdělání

b) Středoškolské vzdělání

c) Vysokoškolské vzdělání

Pokud Vás dotazník zaujal a chtěl/a byste mi o Vašem působení ve skautu říci více a doplnit mi tak další informace do diplomové práce, budu ráda, když mě kontaktujete na mé e-mailové adrese:

anezkabrhlikova@seznam.cz